

Konsultativ tjänsteman
Kristel Englund

REPUBLIKENS PRESIDENTS FÖRORDNING OM SKÖTSELN PÅ ÅLAND AV VISSA FÖRVALTNINGS- OCH TILLSYNSUPPGIFTER AVSEENDE BEHÖRIGHETSKRAV OCH YRKESUTÖVNING FÖR YRKESUTBILDAD E PERSONER INOM SOCIALVÅRDEN

1 Systemet med överenskommelseförordningar

Bestämmelser om behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland finns i självstyrelselagen för Åland (1144/1991, nedan *självstyrelselagen*). Utgångspunkten i självstyrelselagen är principen att behörigheten i förvaltningsärenden följer lagstiftningsbehörigheten. Ansvar för kostnaderna följer förvaltningsansvaret, om inte något annat föreskrivs. I 32 § i självstyrelselagen föreskrivs det om ett system enligt vilket uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare kan överföras på en landskapsmyndighet. På motsvarande sätt kan uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet. Överföringen sker genom förordning och med samtycke av Ålands landskapsregering. En överenskommelseförordning kan sägas upp ensidigt. Enligt 32 § 3 mom. i självstyrelselagen utfärdas överenskommelseförordningar av republikens president. Utlåtande av Ålandsdelegationen ska alltid begäras om förslag till överenskommelseförordningar.

2 Lagstiftningsbehörighet

Enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om socialvård.

3 Nuläge och behovet av en förordning

Bestämmelser om tillsynen över yrkesutövningen i fråga om yrkesutbildade personer inom socialvården på Åland finns i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (2020:24) och landskapsförordningen om yrkesutbildade personer inom socialvården (2020:25). I enlighet med landskapslagstiftningen svarar Ålands landskapsregering och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) för tillsynen över yrkesutbildade personer inom socialvården på Åland. Landskapslagstiftningen motsvarar i huvudsak lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) och statsrådets förordning om yrkesutbildade personer inom socialvården (153/2016). Enligt dem har de uppgifter inom tillsynen över yrkesutbildade personer som hör till riket ålagts Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, dvs. Valvira, och regionförvaltningsverken.

Republikens presidents förordning (655/2020, nedan *överenskommelseförordningen*) om skötseln på Åland av vissa förvaltnings- och tillsynsuppgifter avseende behörighetskrav och yrkesutövning för yrkesutbildade personer inom socialvården trädde i kraft den 1 januari 2021. Genom

överenskommelseförordningen överförs förvaltnings- och tillsynsuppgifter som hör till landskapsregeringen till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Riksdagen godkände den 18 juni 2025 regeringens proposition (RP 13/2025 rd) med förslag till lagstiftning om en reform av statens regionförvaltning, genom vilken det inrättas ett nytt riksomfattande Tillstånds- och tillsynsverk. Lagen om Tillstånds- och tillsynsverket (530/2025) träder i kraft den 1 januari 2026. Genom den lagen upphävs lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (669/2008). Hos Tillstånds- och tillsynsverket samlas alla uppgifter som för närvarande sköts av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, inklusive tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter som gäller yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården. Enligt 31 § 3 mom. i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket avses med en hänvisning till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården i någon annan lag eller förordning efter lagens ikraftträdande Tillstånds- och tillsynsverket, om de uppgifter som hänvisningen avser gäller uppgifter som avses i 3 § i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket eller som ankommer på verket enligt bestämmelser i någon annan lag.

Med anledning av reformen av statens regionförvaltning har det föreslagits att det görs behövliga tekniska ändringar även i rikets lagstiftning om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården (RP 174/2025). Lagändringarna avses träda i kraft den 1 mars 2026.

Med anledning av reformen behöver också den gällande överenskommelseförordningen för tydlighetens skull upphävas och ersättas med en ny förordning där inrättandet av det nya riksomfattande Tillstånds- och tillsynsverket har beaktats.

4 Det huvudsakliga innehållet i förslaget till förordning

Det föreslås att den gällande överenskommelseförordningen upphävs och ersätts med en ny förordning där hänvisningarna till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har ersatts med hänvisningar till Tillstånds- och tillsynsverket. Det är fråga om en teknisk uppdatering av den gällande förordningen för att den ska motsvara den nya ämbetsverksstrukturen.

1 §. Tillämpningsområde. I 1 § i den föreslagna förordningen föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande förordningen om förordningens tillämpningsområde. Enligt bestämmelsen ska vissa förvaltnings- och tillsynsuppgifter som enligt landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården ankommer på Ålands landskapsregering överföras till Tillstånds- och tillsynsverket i enlighet med vad som anges i förordningen.

2 §. Förvaltningsuppgifter. I 2 § i den föreslagna förordningen föreskrivs det om Tillstånds- och tillsynsverkets förvaltningsuppgifter på Åland. Uppgifterna motsvarar de uppgifter som i den gällande förordningen överförts till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Enligt bestämmelsen ska Tillstånds- och tillsynsverket ha till uppgift att på Åland 1) i enlighet med 2 kap. i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården och bestämmelserna i landskapsförordningen om yrkesutbildade personer inom socialvården handlägga ärenden som gäller legitimering och erkännande av yrkeskvalifikationer, 2) i enlighet med 16 § i den landskapslagen föra ett centralregister över yrkesutbildade personer inom socialvården samt svara för utförandet av den personuppgiftsansvariges uppgifter, och 3) i enlighet med 3 kap. i den landskapslagen vara behörig myndighet i ärenden som avser att på en yrkesutbildad persons egen begäran begränsa eller frånta rätt att utöva yrke eller frånta rätt att använda yrkesbeteckning och ärenden som avser återställande av rätt att utöva yrke eller använda yrkesbeteckning.

3 §. Tillsynsuppgifter. I 3 § i den föreslagna förordningen föreskrivs det om Tillstånds- och tillsynsverkets tillsynsuppgifter på Åland. Uppgifterna motsvarar de uppgifter som i den gällande förordningen överförts till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. i paragrafen ska Tillstånds- och tillsynsverket ha till uppgift att på Åland utöva tillsyn i ärenden som kan leda till en påföljd enligt 20 § 2 mom. eller 25 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården. Tillstånds- och tillsynsverket ska även utöva tillsyn i principiellt viktiga och vittsyftande ärenden som kan förutsätta en påföljd enligt 20 § 3 mom. i den landskapslagen och beträffande ärenden som Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är jävig att behandla.

Enligt 3 § 2 mom. i förordningen ska Tillstånds- och tillsynsverket vara behörig myndighet enligt 3 kap. i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården i fråga om utredning av yrkesutövningens ändamålsenlighet, bestämmande av påföljder vid oförmögenhet att utöva yrke och bestämmande av påföljder vid brott i samband med yrkesutövningen samt i fråga om temporära säkerhetsåtgärder.

4 §. Ersättning för kostnader. I 4 § i den föreslagna förordningen föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande förordningen om ersättning för de kostnader som orsakas av Tillstånds- och tillsynsverkets uppgifter enligt 2 och 3 §. Enligt bestämmelsen ska kostnaderna för de uppgifter som avses i 2 och 3 § betalas av landskapet enligt vad Ålands landskapsregering och Tillstånds- och tillsynsverket avtalar.

5. Beredningen av förslaget

Utkastet till överenskommelseförordning har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Ålands landskapsregering. Utlåtande om utkastet till överenskommelseförordning begärdes av social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Ålands landskapsregering har den 25 september gett sitt samtycke till den föreslagna förordningen. Ålandsdelegationen såg i sitt utlåtande inga hinder för att förordningen träder i kraft.

Förslaget till förordning har granskats på justitieministeriets laggranskning.

6. Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till förordning ger inte upphov till några nya kostnader för staten eller landskapet. Det är fråga om en teknisk uppdatering av den gällande förordningen, som inte medför några ändringar i landskapets nuvarande uppgifter enligt förordningen.

7. Ikraftträdande

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 samtidigt som reformen av statens regionförvaltning. Samtidigt upphävs den nuvarande förordningen om skötseln på Åland av vissa förvaltnings- och tillsynsuppgifter avseende behörighetskrav och yrkesutövning för yrkesutbildade personer inom socialvården (655/2020).